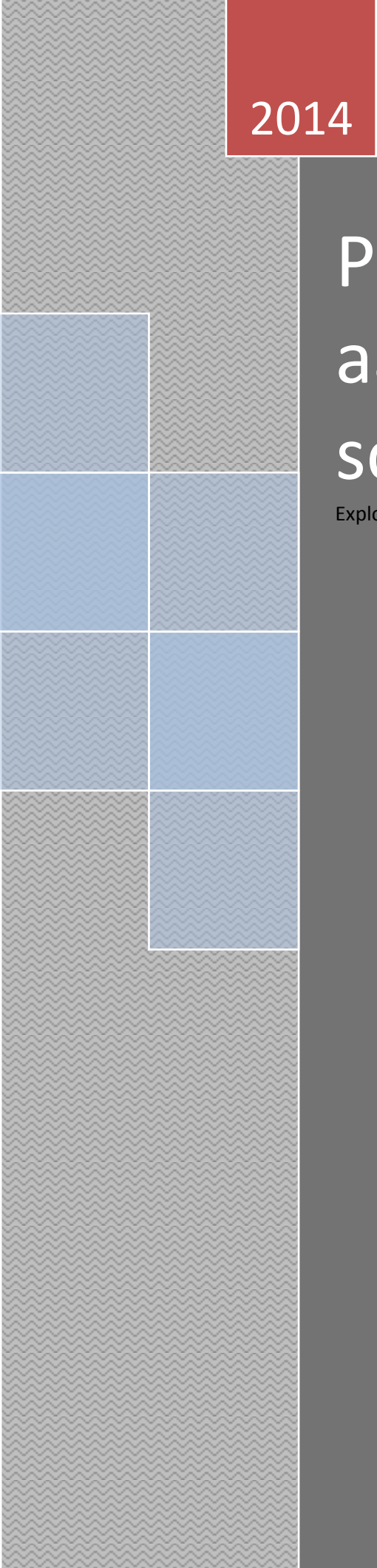

2014

Project 2SUR5, een aanval tegen schooluitval

Exploratief onderzoek op het HMC te Rotterdam

Haagse Hogeschool
Academie voor Sportstudies
Afstudeerprofiel: Schooluitval
Afstudeeropdracht
Remco Gronsveld en Sander Schuttevaar
Begeleider: Frank Jacobs
2-6-2014

Voorwoord

Inmiddels drie jaar verder en voor allebei is het einde in zicht. Als kers op de taart, zoals het bij veel studenten waarschijnlijk ook voelt, onze scriptie nog als laatste test, voordat wij als vakbekwame docenten het werkveld in gaan. Beiden hadden we het gevoel om deze scriptie ook goed te doen en er zo veel mogelijk van te leren. Twee verschillende vak visies die samen een mooi onderzoek neer hebben weten te zetten.

In dit voorwoord willen wij allereerst het HMC Rotterdam bedanken die zich naast alle onderwijs drukte toch beschikbaar stelde om tijd te maken voor het onderzoek. Zij deden altijd hun uiterste best om de gestelde vragen zo snel mogelijk te beantwoorden.

Ten tweede gaat onze dank uit naar 2SUR5, die in het onderzoek enthousiast hebben deelgenomen. En hen uiterste best deden om voor ons de beste data te verkrijgen. Het woord 'enquête' heeft bij 2SUR5 dan ook een hele andere betekenis gekregen.

Ten derde danken wij Frank Jacobs, die ons met een zeer proactieve en open houding wist te ondersteunen. Die ons wist te inspireren en te sturen richting een succesvol onderzoek, wat niet zonder slag of stoot ging.

Ten slotte bedanken wij onze vriendinnen die onze enthousiaste maar ook minder leuke verhalen wilde aanhoren en hierin zich begrijpelijk opstelden.

Sander Schuttevaar & Remco Gronsveld
Juni 2014

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Samenvatting.....	4
Inleiding	5
1.1 Schoolverlaters	5
1.2 Reden voor uitval	6
1.3 Bestrijding voortijdig schoolverlaters.....	7
1.4 Zelfverzekerdheid	8
1.5 2SUR5	8
1.6 Project Adventure in Amerika	11
1.7 Project coaching in het MBO om voortijdig schoolverlaten te voorkomen	11
1.8 Kenmerken effectieve programma's.....	11
1.9 Praktijkrelevantie voor het vakgebied lichamelijke opvoeding	12
1.10 Doel van het onderzoek	12
1.11 De onderzoeksvraag	12
1.12 Hypothesen	13
Methode	14
2.1 Design	14
2.2 Participanten	14
2.3 Materialen	14
2.4 Procedure	15
2.5 analyse.....	15
Resultaten	16
Discussie	19
4.1 Discussie	19
4.2 Bevindingen die leiden tot suggesties voor vervolgonderzoek.....	20
4.3 De beperkingen en tekortkomingen van het onderzoek	21
4.3 Conclusie	21
Literatuurlijst	22
Bijlage I	23
Interview 1.....	23
Interview 2.....	27
Interview 3.....	31

Samenvatting

Achtergrond

Voortijdig schoolverlaters (vsv'ers) komen ieder schooljaar voor. De overheid en de scholen proberen doormiddel van de verschillende projecten het percentage vsv'ers zo laag mogelijk te krijgen.

Doel

Het doel van het onderzoek is om inzicht te krijgen of het project wat uitgevoerd wordt, door het bedrijf 2SUR5, invloed heeft op het aantal voortijdig schoolverlaters op het Hout en Meubileringscollege (HMC) in Rotterdam. Hiernaast wordt er gekeken of de mate van zelfverzekerdheid van de leerlingen een verband heeft met het aantal voortijdig schoolverlaters.

Deelnemers en procedure

De doelgroep bestaat uit 9 klassen met in totaal 132 eerstejaars MBO HMC Rotterdam studenten waarvan 66 studenten(niveau 2), 66 studenten (niveau 3/4). De leeftijd van deze leerlingen ligt tussen de 15-22 jaar.

Resultaten

Het resultaat van het onderzoek naar het aantal vsv'ers bij niveau 2/3 dan is te zien, dat bij de controle groep er 7.25% is afgevallen. Bij de project groep is er 13% afgevallen.

Bij de GSE waarden, wat betreft het zelfvertrouwen van de student is er geen significant verschil tussen controle en project groep. Uit de kwalitatieve data blijkt dat studenten en docenten onderling meer hechting ervaren.

Conclusie

Het traject waarin de Project Adventure-methode is gebruikt, heeft geen directe invloed gehad op het reduceren van het aantal vsv'ers bij niveau 2/3 op het HMC in Rotterdam. Het project zal moeten worden aangepast om meer invloed te kunnen uitvoeren op het schooluitval. Er zijn geen significante verschillen aangetoond in het toenemen van het zelfvertrouwen bij de studenten op het HMC in Rotterdam. Een langer traject zou hier eventueel meer effect op kunnen hebben. De studenten en docenten vinden dat het project voor meer hechting heeft gezorgd tussen hen onderling.

Inleiding

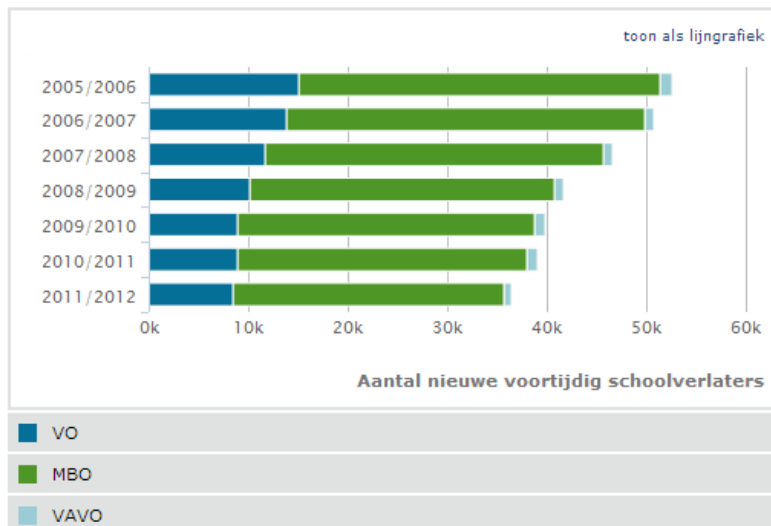
Het schooljaar is weer begonnen, 30 leerlingen zijn vol goede moed begonnen aan hun nieuwe opleiding. Een maand verder, de klas bestaat nu uit 28 leerlingen. Inmiddels een half jaar verder, de klas bestaat nu uit 24 leerlingen. Bij elke mbo en hbo opleiding zie je dit in mindere of grotere mate gebeuren, leerlingen stoppen om verschillende redenen. Wat kan er vanuit school worden gedaan om deze voortijdige schooluitval te verminderen. De overheid richt zich voornamelijk op individuele begeleiding van leerlingen en betere samenwerking tussen scholen maar is er niet een andere methode om de voortijdig schoolverlaters terug te dringen?

1.1 Schoolverlaters

Het kabinet heeft als doelstelling om in 2016 het aantal voortijdig schoolverlaters verder terug te brengen tot minder dan 25 000. Vanaf 2013 is er door het kabinet jaarlijks 150 miljoen euro beschikbaar gesteld voor kwaliteitsverbetering van het MBO (Rijksoverheid, Rijksoverheid, 2012). De landelijke cijfers voor het aantal vroegtijdig schoolverlaters (vsv'ers) zijn als volgt:

Totaal aantal onderwijsdeelnemers en aantal nieuwe voortijdig schoolverlaters

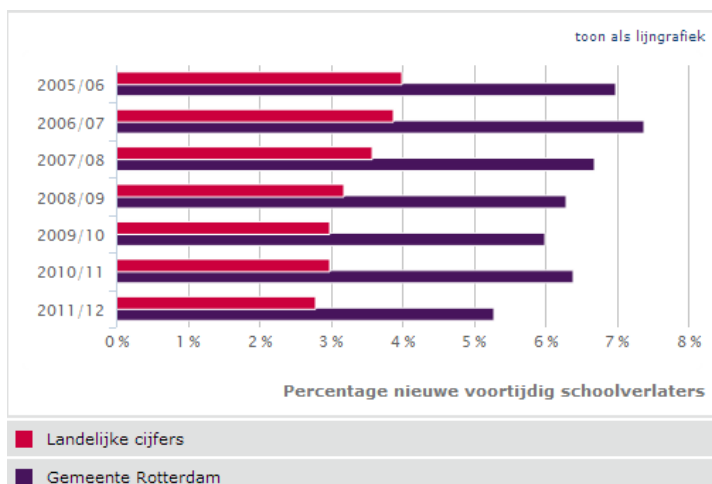
	Totaal	vsv'ers	VO	MBO	VAVO
2005/06	1.306.767	52.681	15.219	36.274	1.188
2006/07	1.319.200	50.869	13.986	35.904	979
2007/08	1.316.561	46.751	11.792	33.917	1.042
2008/09	1.311.719	41.785	10.183	30.735	867
2009/10	1.314.808	39.941	8.983	29.900	1.058
2010/11	1.317.335	39.115	8.969	29.094	1.052
2011/12	1.323.082	36.560	8.462	27.269	829

(OCW)

Het aantal schoolverlaters in 2005/06 ten opzichte van 2011/12 was vele malen groter, in 2011/12 is het aantal schoolverlaters 36.560 leerlingen. Het kabinet heeft, zoals hierboven beschreven, de doelstelling om deze 36.560 terug te brengen naar 25.000 leerlingen in 2016. In het schema is ook te zien dat het MBO zorgt voor de meeste voortijdig schoolverlaters in vergelijking met VO en VAVO. De grootste resultaten kunnen geboekt worden bij het MBO en hier zal dit onderzoek zich dan ook op gaan richten.

Gemeente Rotterdam is één van de gemeentes met het hoogste percentage voortijdig schoolverlaters (*zie onderstaand schema*) (OCW). Wordt het landelijke percentage naast het percentage vsv'ers van de gemeente Rotterdam gezet, dan is te zien dat het percentage van de gemeente Rotterdam inderdaad een stuk hoger ligt dan het landelijke percentage. Dit onderzoek zal zich om die reden richten op de gemeente Rotterdam.

(OCW)

1.2 Reden voor uitval

De vraag is nu: waarom stoppen deze leerlingen.

Het Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt (Arbeidsmarkt, 2010) heeft hier onderzoek naar gedaan en is tot de conclusie gekomen dat de meest voorkomende redenen voor uitval zijn:

- Verkeerde opleidingskeuze
- (geestelijke) Gezondheid
- Arbeidsmarkt
- Problemen op school
- Persoonlijke problemen

Zij maken ook een onderscheid tussen beïnvloedbare en niet-beïnvloedbare redenen voor uitval. Voor dit onderzoek zijn de problemen op school en de persoonlijke problemen interessant om naar te kijken. Deze beïnvloedbare redenen om voortijdig te stoppen met school zullen dan ook onderzocht worden. Om het aantal vsv'ers te verkleinen zullen er maatregelen moeten worden genomen tegen de beïnvloedbare oorzaken. Het ROA trekt echter de conclusie dat de zogeheten beïnvloedbare factoren in de praktijk niet altijd zo beïnvloedbaar blijken te zijn (Arbeidsmarkt, 2010). Ze blijken volgens het ROA dus niet zo beïnvloedbaar te zijn maar het woord zo geeft ook aan dat er wel factoren zijn die veranderd kunnen worden om het aantal vsv'ers terug te dringen. Om meer inzicht te krijgen in deze factoren zullen ze verduidelijkt moeten worden. Welke maatregelen kunnen er worden getroffen; om hierachter te komen zal er gekeken moeten worden naar de leerlingen zelf. Het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft een rapport laten maken om de belevingswereld van vsv'ers in kaart te brengen.

In dit rapport komen zij tot de conclusie dat de meest belangrijke factor om voortijdig de school te verlaten het gebrek aan hechting is (Oberon, 2008). Deze hechting met school wordt grotendeels beïnvloed door de docenten, leerlingen en medewerkers van opvangvoorzieningen op de school. Een stuk belangstelling vanuit de school speelt dus een belangrijke rol. Oberon concludeert dat de school hier wel degelijk invloed op heeft en aan de vraag van leerlingen naar hechting op school kan voldoen. Het organiseren van kleinschalige en veilige projecten, met voldoende structuur en begeleiding, kan zorgen voor een structurele oplossing (Oberon, 2008). In dit onderzoek zal een vsv'er worden gezien als een student die in zijn huidige niveau en leerjaar afvalt en zichzelf uitschrijft van de opleiding. Studenten die overstappen naar een ander niveau op studie worden ook gezien als een vsv'er.

1.3 Bestrijding voortijdig schoolverlaters

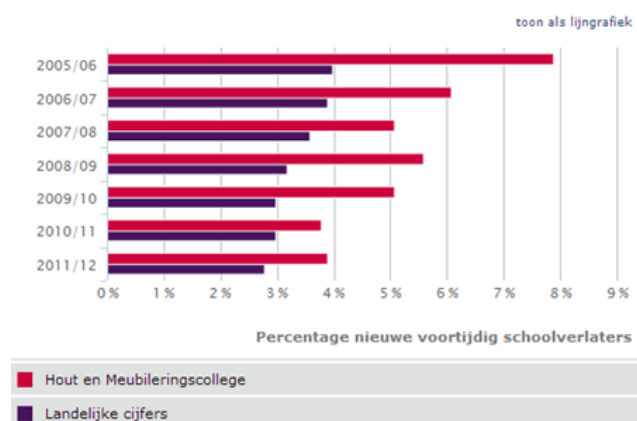
Het kabinet stelt zoals eerder beschreven jaarlijks 150 miljoen euro tot 2016 ter beschikking tegen de bestrijding van vsv'ers. Met dit geld nemen zij onder meer de volgende maatregelen:

- Het experiment doorlopende leerlijnen vmbo-mbo2 (VM2). Het experiment moet de doorstroom van vmbo-leerlingen naar het mbo gemakkelijker maken. Scholen konden tot 1 november 2013 een aanvraag indienen voor nieuwe experimenten met doorlopende leerlijnen. Deze experimenten starten in het schooljaar 2014-2015.
- Betere samenwerking tussen scholen in het voortgezet onderwijs en instellingen voor beroepsonderwijs en volwasseneducatie (BVE). Leerlingen kunnen een diploma halen in het BVE maar blijven wel ingeschreven staan op hun eigen school.
- Jongeren die school voortijdig willen verlaten krijgen betere begeleiding en hulp bij hun studiekeuze.
- Jongeren die dat nodig hebben krijgen op school hulp van professionele hulpverleners.
- Schoolverlaters van 18 tot 23 jaar kunnen een ervaringscertificaat halen. Dit is een soort diploma dat aantoont welke kennis, kunde en werkervaring iemand heeft.

Op deze manieren worden leerlingen gestimuleerd om een startkwalificatie of een diploma te halen (Rijksoverheid, Aanval op schooluitval).

Het rapport dat Oberon in opdracht van het Ministerie van OVC heeft gemaakt, pretendeert dat hechting één van de belangrijkste factoren is om leerlingen te behouden voor een school. In de bestrijding van vsv'ers is er geen enkele maatregel van het kabinet te zien, die inspeelt op deze behoefte aan hechting van de leerling.

Er zijn ook scholen die zelf initiatief nemen om het aantal vsv'ers terug te dringen. In de gemeente Rotterdam is dit het Hout en Meubilerings college (HMC). Het HMC is een school die een aantal mbo opleidingen aanbiedt van niveau 2, 3 en 4. Zij hebben zowel BOL als BBL leerwegen op deze school. De cijfers van het HMC en de landelijke cijfers van voortijdig schoolverlaters zijn als volgt:

Hout en Meubileringscollege

	Totaal	vsv'ers	% vsv
2005/06	1.941	153	7.9%
2006/07	2.037	124	6.1%
2007/08	2.058	105	5.1%
2008/09	2.075	116	5.6%
2009/10	2.118	108	5.1%
2010/11	2.208	84	3.8%
2011/12	2.314	91	3.9%

landelijke cijfers

	Totaal	vsv'ers	% vsv
2005/06	1.306.767	52.681	4.0%
2006/07	1.319.200	50.869	3.9%
2007/08	1.316.561	46.751	3.6%
2008/09	1.311.719	41.785	3.2%
2009/10	1.314.808	39.941	3.0%
2010/11	1.317.335	39.115	3.0%
2011/12	1.323.082	36.560	2.8%

(OCW)

Uit deze cijfers kan worden geconcludeerd dat het aantal schoolverlaters op het HMC hoger is dan het landelijk gemiddelde. Daarbij moet wel gezegd worden, dat het aantal schoolverlaters op het HMC na zes jaar bijna gehalveerd is en steeds meer het landelijk gemiddelde nadert. Het HMC wil het aantal vsv'ers terug dringen door in te spelen op de behoefte aan hechting van de leerlingen. Om dit te bereiken hebben zij een extern bedrijf ingehuurd. Dit externe bedrijf heet 2SUR5, zij bieden programma's en cursussen aan die gericht zijn op samenwerken en persoonlijke ontwikkeling. Het HMC heeft 2SUR5 de opdracht gegeven om een programma te ontwikkelen en deze uit te voeren tegen voortijdig schooluitval. In het schooljaar 2013/14 wordt er een pilot gestart waarbinnen zowel leerlingen als docenten het programma gaan doorlopen. Doel van deze pilot is om de oorzaken aan te pakken van de vsv'ers.

	deelnemers	vsv'ers	% vsv
Totaal	2.461	86	3,5%
MBO niveau 1	0	0	0,0%
MBO niveau 2	349	32	9,2%
MBO niveau 3 + 4	2.112	54	2,6%

(OCW)

Binnen het HMC is duidelijk te zien dat niveau 2 het hoogste percentage voortijdig schoolverlaters heeft, dit onderzoek zal zich dan ook hier op richten.

1.4 Zelfverzekerdheid

Tijdens van het volgen van een opleiding komt een leerling verschillende problemen tegen die opgelost moeten worden. Bandura 1997, heeft gekeken naar de natuur van het menselijk handelen en concludeerde dat zelfvertrouwen een grote rol hierin speelt (Bandura, 1997). Mensen met veel zelfvertrouwen ondernemen eerder actie dan mensen met weinig zelfvertrouwen. Voor leerlingen op school houdt dit in dat zij problemen eerder zullen aanpakken wanneer zij zelfverzekerd zijn.

1.5 2SUR5

Oorzaak schooluitval

Er zijn diverse oorzaken die schooluitval kunnen veroorzaken. De oorzaken liggen deels binnen de school en deels buiten de school. De oorzaken die binnen de school liggen zouden bijvoorbeeld pesten en te weinig binding/hechting met de school kunnen zijn. Oorzaken die buiten de school liggen zijn bijvoorbeeld de thuissituatie (onvoldoende motivatie van thuis, problemen, te veel of te weinig sturing).

Wat doet 2SUR5 er aan?

Schooluitval treft niet alleen de scholen maar ook de jongeren zelf. De jongeren maken een keuze voor een opleiding, elk individu met een andere motivatie. De vorming en de ondersteuning vanuit thuis zijn hiervoor van groot belang. Wanneer deze twee factoren minimaal zijn, bestaat de kans dat het (zelf)vertrouwen van de leerling laag is. Het effect hiervan zou de leerling mogelijk minder weerbaar maken t.a.v. pesten (gepest worden of zelf pesten), moeite opleveren om problemen op te lossen en/of met frustratie om te gaan. De docent is het verlengstuk van de opvoeding. 2SUR5 zet zich in om te focussen op dit verlengstuk. Er is geprobeerd de docent (door coaching) tools mee te geven, zodat deze de leerlingen leert doelen te stellen en verantwoordelijkheid hiervoor te nemen. Wanneer het niet lukt zijn docenten getraind om niet af te rekenen maar te reflecteren om van de situatie een leermoment te maken. Hierdoor wordt er verwacht dat het vertrouwen in de

docent vergroot en er hechting ontstaat met de docent. Het zelfvertrouwen krijgt ook de kans om te groeien.

Project 2SUR5

In het schooljaar 2012-2013 is het project gestart. 2SUR5 had als doel meer hechting te creëren tussen de studenten, docenten en de school. Hiervoor zijn zowel de docenten als de leerlingen gecoacht. Het doel voor de docenten was; docenten van meer tools voorzien om verbinding met de studenten te vergroten en de verbinding van de studenten onderling te bevorderen. Om dit doel te bereiken hebben de docenten een in totaal 3-daagse cursus gevolgd. Hierin hebben de docenten kennisgemaakt met de Project Adventure methode.

Voor de studenten was het doel; studenten meer binding met medestudenten, docenten en de school laten ervaren. Hiermee werd gestart in september op de eerste schooldag met een 3-urig kennismakingsprogramma voor de verschillende niveau 2/3 klassen. Hierop volgde na 3 weken een 2 daags kamp. Tijdens dit kamp is er geprobeerd de docenten en studenten zich nog bewuster te maken van hun gedrag en dat van de ander. Er is gefocust op de manier, waarop er met dit soort verschillen in gedrag om kan worden gegaan.

Na deze 2 daagse hebben er een aantal interventie momenten met docenten plaats gevonden. Hierin werd er gereflecteerd hoe het nu gaat met de docenten. Aan de hand van casussen zijn er handelingen, of uit blijven van handelingen, of tekort aan vaardigheden om te kunnen handelen besproken.

Ook heeft er een interventie met leerlingen plaats gevonden. Waarin de docent ter oefening een leidende rol in de reflectie momenten met studenten heeft gekregen.

Competentie focus

Binnen het project focust de trainer/coach van 2SUR5 op de volgende competenties.

Docent coaching vaardigheden:

- empathisch luisteren
- vragen stellen
- studenten leren doelen stellen en hier verantwoordelijkheid in nemen.

De trainer/coach heeft in deze competenties het voorbeeld gegeven (mondeling). Na het interventie moment bespreken van de casus die heeft plaats gevonden.

De student:

- leren doelen stellen
- verantwoordelijkheid nemen,
- proactiviteit
- samenwerken
- problemen oplossen

De competenties worden geoefend in doelgerichte activiteiten waarin de studenten worden uitgedaagd tot ervaren leren. Na deze ervaring wordt er gereflecteerd op het handelen van de groep waarin er tot leren wordt aan gestuurd door middel van vragen stellen. Er wordt aan gestuurd op het stellen van gezamenlijke leerdoelen na zo'n ervaring.

2Sur5 werkt met de Project Adventure methode. Project Adventure werd opgezet in de Verenigde Staten door Jerry Pieh als een non-profit organisatie. Jerry Pieh was welbekend met de programma's van Outward Bound. In de Outward Bound programma's werden jongeren mee de wildernis ingenomen om daar te werken aan persoonlijke- en groepsontwikkeling.

Deze programma's namen veel tijd in beslag waardoor veel jongeren hier niet aan konden deelnemen. Jerry Pieh bedacht toen een oplossing: 'Bring the Adventure Home!'. 'Bring the Adventure Home' betekent dat Jerry Pieh de Adventure filosofie uit de Outward Bound programma's in de traditionele schoolsetting bracht onder de naam Project Adventure. Hij ontwikkelde een

curriculum dat door docenten in de reguliere lessen gegeven kon worden. De programma's hebben als doel om jongeren de mogelijkheid te bieden om te ontdekken dat ze tot veel meer in staat zijn dan ze zelf denken, zowel fysiek, emotioneel als cognitief. De Project Adventure heeft drie hoofdpijlers in de theorie achter de methode verwerkt:

1. Ervaringsleer 2. Kies je eigen uitdaging. 3. Waardevolle Afspraken. De eerste pijler, het ervarend leren, is gebaseerd op de ervaringsleercirkel van Kolb (Kolb, 1984). Deze wordt gebruikt met de bijbehorende vragen voor eventuele reflectiemomenten. 'Challenge by Choice' oftewel kies je eigen uitdaging, een tweede belangrijke pijler die studenten stimuleert om de ervaring te kiezen die bij hen past, dit zorgt ervoor dat er optimaal geleerd kan worden. De derde pijler 'waardevolle afspraken', is een gedragscontract wat door een groep wordt samengesteld, waarin er structuur wordt gegeven aan de gedragsnormen binnen de groep. Iedereen gaat akkoord om zich aan deze afspraken te houden tijdens het bestaan van deze groep. (Project Adventure, 2013) (Prouty, Panicucci, & Collinson, 2007)

1.6 Project Adventure in Amerika

In Amerika is er een onderzoek geweest waarin het Lawrence school district heeft gewerkt met Project Adventure. Dit Amerikaanse onderzoek richtte zich op de schoolresultaten van de leerlingen bij het vak Engels en Wiskunde. Zij kwamen tot de volgende conclusie na het gebruik van Project Adventure: de voorlopige resultaten tonen winst op twee belangrijke gebieden voor de student. De eerste is dat de aanwezigheid op school verbetert, ten tweede dat de academische prestaties verbeteren (Adventure, 2007).

Uit dit onderzoek zal blijken of de methode die 2sur5 hanteert met Project Adventure een positief effect heeft op het terugdringen van voortijdig schoolverlaters door in te spelen op de behoefte aan hechting aan de school door de leerlingen. Deze cijfers kunnen worden vergeleken met diverse statistieken over schooluitval die al eerder zijn vermeld in deze beschrijving.

Wat niet in dit onderzoek zal worden meegenomen is de vergelijking van cijfers over vroegtijdig schoolverlaters met deze aanpak en de verschillende projecten van de overheid. Zodra de overheid de cijfers van het schooljaar 2013/2014 bekend maakt, kunnen deze cijfers naast elkaar worden gelegd om een vergelijking te kunnen trekken van de aanpak van het HMC en die van de overheid.

1.7 Project coaching in het MBO om voortijdig schoolverlaten te voorkomen

Een ander project wat de strijd aan is gegaan met voortijdig schoolverlaten heeft in de schooljaren 2009/10 en 2010/11 de leerlingen op het MBO twee jaar lang intensief begeleid doormiddel van een coach. De resultaten van dit onderzoek zijn erg positief. De onderzoekers concluderen dat Intensieve coaching een substantiële invloed heeft op voortijdig schoolverlaten. De daling van het aantal vroegtijdig schoolverlaters wordt geschat op 40 procent. . Een nadeel van dit project zijn de hoge kosten die het met zich meebrengt, in de huidige vorm is twee jaar coaching waarschijnlijk niet effectief genoeg om er saldo een maatschappelijke bate op te leveren. (van der Steeg, van Elk, & Webbink, 2012)

1.8 Kenmerken effectieve programma's

Er zijn verschillende programma's die schooluitval moeten voorkomen, het Nederlands Jeugd Instituut heeft onderzocht wat werkt tegen schooluitval bij verschillende programma's. Zij benoemen in hun conclusie een aantal kenmerken die aantoonbaar werken tegen schooluitval. Met betrekking tot het MBO zijn de volgende relevant door dit onderzoek (de Baat, Messing, & Prins, 2013):

- Stimuleer de schoolprestaties en de motivatie om te leren door de leerlingen succeservaringen op te laten doen, door passende eisen te stellen aan de leerprestaties en vooral door in de ogen van de leerlingen aantrekkelijk en boeiend onderwijs te bieden.
- Zorg voor een effectieve organisatie van de school door onder andere sterk onderwijskundig leiderschap, accent op de verwerving van basisvaardigheden, een ordelijk en veilig klimaat, hoge verwachtingen hebben van de prestaties van leerlingen en frequente evaluaties van de vorderingen van de leerlingen.
- Geef structureel aandacht aan het trainen van docenten in goed klassenmanagement: het stellen en handhaven van duidelijke regels, normen en verwachtingen voor gewenst gedrag van leerlingen met een hierop aangepast straf- en beloningssysteem, effectieve instructiemethoden en het samenwerkend leren in kleine groepjes.
- Zorg voor een veilige leeromgeving, met onder meer aandacht voor het tegengaan van pesten.
- Hanteer een consequent en eenduidig spijbelbeleid dat wordt gekenmerkt door: het afstemmen van de aanpak op de achtergronden van het verzuim, betrokkenheid van ouders, duidelijke sancties die snel worden toegepast en het monitoren van (hardnekkige) spijbelaars.

- Creëer verbondenheid tussen de leerling en de school. De houding van docenten ten opzichte van de leerlingen is hierin essentieel. Een goede relatie met minimaal één docent heeft al een positief effect. Binding volgt ook uit 'gezien worden': een leerling die letterlijk en figuurlijk 'niet wordt gezien' zal eerder afhaken dan een leerling die merkt dat hij verwacht wordt op school.
- Voor risicojongeren zijn met mentoring en coaching, mits goed gestructureerd, positieve effecten te bereiken.
- Werk als professioneel netwerk rondom het kind samen met docenten, hulpverleners, wetshandhavers, mentoren en sociaal werkers.
- Begeleidt de overgang van risicojongeren naar een volgend onderwijstype of de arbeidsmarkt.

1.9 Praktijkrelevantie voor het vakgebied lichamelijke opvoeding

De meerwaarde van dit onderzoek voor de lerarenopleiding lichamelijke opvoeding en de beroepspraktijk, is dat er wordt onderzocht of het verbeteren van de hechting van de leerlingen aan een school, effect heeft op het terugdringen van voortijdig schoolverlaters. Blijkt dit een positief effect te hebben dan kunnen docenten hier zelf al op kleine schaal mee aan de slag. Een belangrijke factor van de hechting aan de school, is zoals al eerder is vermeld, een belangrijke rol weggelegd voor de docent. De overheid richt zich vooral op grote projecten waarbij het gaat om scholen die met elkaar samenwerken om een betere overgang te krijgen tussen opleidingen. Als uit dit onderzoek blijkt dat Project Adventure een positieve werking heeft op het terugdringen van vroegtijdig schoolverlaters, dan kan er bij het vak lichamelijk opvoeding een grote stap worden gemaakt in de bestrijding van vsv'ers. Bij Project Adventures wordt er veel gebruik gemaakt van Groene spelen, iets wat in de gymzaal goed kan worden gegeven. Door deze samenwerkingsspelen kan er worden ingespeeld op behoefte aan hechting op een school van de leerling. Bij een positief effect van dit onderzoek is de praktijkrelevantie voor het vakgebied lichamelijk opvoeding erg aanwezig.

1.10 Doel van het onderzoek

Het doel van het onderzoek is om inzicht te krijgen of het project wat uitgevoerd wordt door het bedrijf 2SUR5, invloed heeft op het aantal voortijdig schoolverlaters op het Hout en Meubileringscollege in Rotterdam. Hiernaast wordt er gekeken of de mate van zelfverzekerdheid van de leerlingen een verband heeft met het aantal voortijdig schoolverlaters.

1.11 De onderzoeksvraag

Hoofdonderzoeksvraag:

Wat is het verschil in schooluitval in de verschillende 1e jaars klassen niveau 2 van het HMC Rotterdam t.a.v. de controle en projectgroepen die het 2SUR5 programma doorlopen?

Subonderzoeksvraag:

Wat kan er gezegd worden over de hechting aan de school in combinatie met de schooluitval bij het HMC Rotterdam?

1.12 Hypothesen

Naar aanleiding van het empirisch materiaal en de onderzoeksvraag kunnen de volgende hypothesen worden opgesteld.

Hypothese 1

De klassen van de projectgroepen die het 2SUR5 programma hebben gehad, hebben een minder hoog percentage voortijdig schoolverlaters dan de controle klassen die dit programma niet doorlopen.

Hypothese 2

De studenten en leraren ervaren door het project van 2SUR5 meer hechting met de school.

Methode

2.1 Design

De hypothese is exploratief onderzocht met drie verschillende metingen. Enquêtes, statistische analyse en interviews.

De eerste meting betreft enquêtes. Waarbij van elke student individueel kwantitatieve data word verkregen een jaar na het start van het schooljaar. Het nadeel is echter dat het één meetmoment betreft, er kan dus geen voortgang worden gemeten. Een pre- en posttest geeft meer inzicht in de voortgang van de studenten. Er is gekozen voor de 'General Self Efficacy Scale' (GSE) vragen lijst, zie paragraaf 2.3 materialen. De gemiddelde GSE scores per klas zouden een beeld kunnen geven hoe het gesteld is met het zelfvertrouwen om een bepaalde competentie te kunnen halen, hoe deze scores als resultaat zullen worden gebruikt wordt in paragraaf 2.5 vermeld. Dit is gekoppeld aan het zelfverzekerd genoeg voelen om de opleiding te halen.

De statistische analyse geven inzicht in het aantal vsv`ers aanwezig in de controle en project groepen. Het nadeel van de cijfers is dat deze aantonen hoeveel studenten er zijn uitgeschreven bij de opleiding. Studenten die overstappen naar een hoger niveau of aansluiten bij een andere studie vallen ook onder de categorie uitval. Deze cijfers zouden inzicht kunnen geven in het aantal vsv`er in de controle en/of project groep.

De interviews geven een kwalitatief beeld over het project. Er is gekozen voor een half gestructureerd interview. Het nadeel van het interview is dat deze niet de precies data kan opleveren voor het onderzoek wat wordt verwacht, hierdoor zou de interviewer meer sturend kunnen gaan optreden in de interviews waardoor deze minder bruikbaar worden. Het interview heeft als doel meer inzicht te krijgen in hoe de hechting met de school ervaren wordt.

2.2 Participanten

Iedere deelnemer aan het onderzoek is gevraagd of zij mee wilde werken aan het onderzoek.

De doelgroep bestaat uit 9 klassen met in totaal 132 eerstejaars MBO HMC Rotterdam studenten waarvan 66 studenten(niveau 2), 66 studenten (niveau 3/4). De leeftijd van deze leerlingen ligt tussen de 15-22 jaar. Alle participanten zullen worden ingedeeld in een controle of project groep. De projectgroep zal bestaan uit 70 participanten waarvan 41 MBO niveau 2 studenten en 29 MBO niveau 3/4 studenten. De controle groep bestaat uit 25 MBO niveau 2 studenten en 37 MBO niveau 3/4 studenten.

2.3 Materialen

Meetinstrumenten voor de hypothese.

General Self efficacy Scale (GSE)

De motivatie om een doel, in dit geval de studie, te behalen wordt gemeten met behulp van de 'General Self Efficacy Scale' (GSE) (Teeuw, Schwarzer, & Jerusalem, 1994). De GSE bestaat uit 10 vragen, deze gaan over hoe iemand in het algemeen denkt en doet. De antwoorden die op deze vragen gegeven kunnen worden zijn: 1 = volledig onjuist, 2 = nauwelijks juist, 3 = enigszins juist en 4 = volledig juist.

Voorbeeldvraag:

1. *Het lukt me altijd moeilijke problemen op te lossen, als ik er genoeg moeite voor doe.*
2. *Het is voor mij makkelijk om vast te houden aan mijn plannen en mijn doel te bereiken.*

De reden dat deze GSE schaal wordt gebruikt is omdat er aan wordt genomen uit onderzoek dat de studenten zich niet altijd zelfverzekerd genoeg voelen om een bepaalde competentie te halen, in dit

geval de opleiding. De betrouwbaarheid is aangetoond in verschillende onderzoeken en heeft een interne consistentie (Cronbach's Alfa) tussen .75 en .90 (Jerusalem & Schwarzer, 1992)

Statistische cijfers schooluitval

De statistische cijfers van het HMC Rotterdam zijn verkregen door navraag bij de opleiding zelf. De opleiding bracht het aantal startende studenten aan het begin van het leerjaar 2013-2014 in kaart. Het aantal vsv'ers werd per klas individueel in kaart gebracht. De reden dat deze cijfers gebruikt worden voor het onderzoek is omdat hierin aangetoond kan worden hoe de spreiding van schooluitval is onder de controle en project groepen en klassen individueel.

2.4 Procedure

De vragenlijst (de GSE) werd afgenomen bij de studenten in week 12 op maandag en dinsdag in 2014. Dit is voordat de studenten in aanraking zijn geweest met het programma van 2sur5. Voordat de lijst werd afgenomen wordt er een uitleg gegeven door de onderzoekers of coaches van 2sur5 (deze zijn ingelicht door de onderzoekers).

De vragenlijst werd ingevuld in een klaslokaal op het HMC College. Het invullen van de vragenlijst bedroeg ongeveer 5 minuten. De vragenlijsten waren voldoende aanwezig en werden schriftelijk afgenomen.

In de periode van september tot maart zijn de studenten en de docenten geïnterviewd. De onderzoeker was een trainer van 2SUR5 stelde de vragen in een face-to-face interview waarbij het audiovisueel werd opgenomen. Alle ondervraagden wisten vooraf dat zij werden opgenomen. Er werden zowel open als gesloten vragen gesteld waarna de deelnemer de tijd kreeg om antwoord te geven.

2.5 analyse

Er is een t-toets uitgevoerd op de verkregen data uit de enquêtes. Hierin kan een verschil aan worden gegeven tussen twee groepen. Hierin worden de gemiddelde GSE-totaal waarden met elkaar vergeleken tussen de project en de controle groep. Hieruit kunnen conclusies worden getrokken welke verschillen er zijn tussen de controle en project groep kijkend naar de GSE-totaal waarden gemiddeld per klas.

De statistische analyse van het schooluitval zullen tussen de project en de controle groep met elkaar worden vergeleken. Conclusies die getrokken kunnen worden uit deze cijfers gelden alleen voor het HMC Rotterdam niet voor alle studenten op het MBO in Nederland. Ook zal het totale aantal vsv'ers vergeleken worden met die van voorgaande jaren. Waaruit een conclusie kan worden getrokken of er sprake is van een toename of afname in schooluitval.

Aan de hand van de analyse van de interviews wordt er gekeken naar effect van het project van 2SUR5 op het schooluitval waarbij er specifiek wordt gekeken naar de 'hechting met de school'. Zowel positieve als negatieve reacties worden weergegeven in de resultaten.

Resultaten

In deze paragraaf wordt de analyse van de gegevens die zijn verzameld beschreven. Er wordt begonnen met de resultaten van de GSE-lijst. Dit is het kwantitatieve gedeelte van dit onderzoek. Daarna volgt het beschrijvende gedeelte van de statistische verzamelde data. Waarna opvallende uitspraken uit de interviews zullen worden geciteerd.

Tabel 1 toont het verschil van de gemiddelde GSE-totaal waarden van de klassen in de controle- en project groepen weer. Er is geen significant verschil aan te wijzen tussen de groepen. Opmerkelijk zou kunnen zijn dat de project groep met 0,34 Mean hoger scoort dan de controle groep.

Tabel 2 toont het aantal vsv'ers weer in de controle- en projectgroep op het HMC Rotterdam. In tabel 2 is het verschil in aantal tussen de controle- en de projectgroep. De project groep betreft het grootste deel vsv'ers.

Tabel 3 toont het totaal aantal vsv'ers aan in de jaren 2012 tot en met 2014. In het jaar 2012/2013 waren er op het HMC Rotterdam bij niveau 2 32 van de 349 studenten die uitvielen. In het jaar 2013/2014 waren dit er 14 van de 138. In het schooljaar 2012/2013 is een percentage van 9.2% studenten die uitvielen ten opzichte van het jaar 2013/2014, waar er 10.1% de school vroegtijdig verlaat. Dit betekent dat er een stijging van het aantal vsv'ers is.

Kwalitatieve data resultaten:

Docent HMC Rotterdam:

"Ik weet niet waarom ik dit jaar maar 1 uitvaller heb. Dit is eigenlijk de grote vraag, waarom dit zo is. Ik heb het er wel met een collega over gehad maar er is geen pijn op te trekken. Wel denk ik dat het programma van 2SUR5 een klein beetje heeft bij gedragen aan de saamhorigheid in de klas. Het programma is waardevol geweest omdat de studenten elkaar op een andere manier hebben leren kennen. Daardoor elkaar waarderen en elkaar kunnen accepteren."

"Ik denk dat de PA-methode in het onderwijs wel werkt. Alleen om het eigen te maken kost dit tijd. Er zou meer ruimte moeten komen binnen je takenpakket om de methode te kunnen toepassen. 25 lesuren draaien in 4 dagen tijd, dan houdt je weinig tijd over voor andere dingen."

Student 1 over het kennismakingsprogramma aan het begin van het jaar:

"Het kennismakingsprogramma heeft zeker effect gehad. Het bracht ons als klas dichter bij elkaar en we werden een groep waarin iedereen zichzelf kon zijn. Zonder zo'n introductiedag waarbij het centraal staat wie je bent en hoe je bent had dit proces waarschijnlijk langer geduurd als het überhaupt wel had plaats gevonden."

Student 1 over het project van 2SUR5:

"Dat wij veel verantwoordelijkheid kregen vond ik heel goed. Hierdoor voel ik mij serieuzer genomen en heb ik echt het gevoel dat ik iets te zeggen heb. Het voelt niet alsof je een nummer bent in een klaslokaal en dat je hier alleen bent om cijfers te scoren en het goed te doen voor school. Het feit dat leraren hier in worden getraind vind ik ook heel belangrijk. Dit maakt het een wereld van verschil, het voelt veel prettiger."

De docenten zijn in het project getraind en hebben bijscholing gehad.

Mening over de docent z'n aanpak van student 1:

"Ik merk een groot verschil met andere docenten. Hij is heel open en je kunt bij hem altijd terecht. Hiervoor maakt hij zelfs tijd voor als dit nodig is. Tuurlijk blijft het je docent, maar het voelt meer collegiaal. Ik ervaar het alsof hij zich verbonden met ons voelt en niet van ik sta boven jullie."

Mening student 2 over het behandelde theorie gedeelte van het project van 2SUR5:

“Het theoriegedeelte daar denk ik eigenlijk niet veel aan, wel ben ik beter gaan nadenken of ik sommige dingen nou wel zou moeten doen. Ik denk dus eerder twee keer na voordat ik iets doe. Dit is iets wat ik eerder ook al wel deed. Dus ik had geen momenten in het project dat sommige theorie wel eens voor mij belangrijk zou kunnen zijn.”

Student 2 (GSE):

“Nu wil ik mijn diploma halen. Ik heb ook t.o.v. vorig jaar meer zelfvertrouwen en vrienden. Toen voelde ik mij erg alleen. Nu gaat het steeds beter, ik slik zelfs geen medicatie meer voor mijn ADHD.”

Student 2:

“Ik mag en kan meer mij zelf zijn in de klas. Hoef mijzelf niet anders op te stellen dan dat ik ben.”

De geciteerde resultaten komen overeen met elkaar. Echter is er een verschil. Het theorie gedeelte van het project is bij student 2 niet blijven hangen. Student 1 heeft hier geen mening over gegeven. Beide studenten geven aan dat zij zichzelf kunnen zijn in de klas en denken dat het project heeft bijgedragen aan een goede band met mede studenten, docenten en de school. De docent is kritisch tegenover het project maar denkt dat het op lange termijn wel kan werken. Hieruit kan geconcludeerd worden dat de meningen van de geïnterviewden veel overeenkomsten hebben met elkaar.

Tabel 1. T-toets van de gemiddelde GSE-totaal waarden van klassen in de controle- en project groep.

	Groep	Mean	Std. Deviation
Zelfverzekerdheid (GSE)	Controle	31,36	3,91
	Project	31,70	4,26

Tabel 2. Statistische cijfers vsv'ers in de controle- en project groep

	Groep		Klas	Totaal per klas	totaal per groep	Percentage	totaal
vsv'ers	Controle	Klas 1		0	5	35.7 %	14
		Klas 2		3			
		Klas 3		2			
	Project	Klas 4		4	9	64.3 %	
		Klas 5		3			
		Klas 6		1			
		Klas 7		1			

	Controle	Project
Aantal vsv'ers	5	9
Aantal leerlingen	69	69
Percentage vsv'ers	7.25%	13%

Tabel 3. Totaal aantal vsv'ers op het HMC Rotterdam

	Jaar 2012/2013	Jaar 2013/2014
Aantal vsv'ers	32	14
Aantal leerlingen	349	138
Percentage vsv'ers	9.2%	10.1%

Discussie

4.1 Discussie

De vraag die vooraf gesteld is, was of er verschil in schooluitval in de verschillende 1e jaars klassen niveau 2 van het HMC Rotterdam t.a.v. de controle en projectgroepen die het 2SUR5 programma doorlopen is. Kijken we naar het resultaat van het onderzoek naar het aantal vsv'ers bij niveau 2/3 dan is te zien dat bij de controle groep er 7.25% is afgevallen. Bij de project groep is er 13% afgevallen. Dit houdt in dat de controle groep minder uitvallers heeft dan de projectgroep. De controle groep bevatte echter 2/3 niveau 3 klassen en de project groep bevatte 2/5 niveau 3 klassen. Deze uitslag is enigszins verrassend, het gebrek aan hechting aan de school is één van de belangrijkste factoren waarom leerlingen voortijdig stoppen (Oberon, 2008). Dit is één van de speerpunten van Project Adventure waar 2SUR5 mee werkt (Adventure, 2007). Het percentage vsv'ers in het schooljaar 2012/13 bij het HMC was 9.2%. De controlegroep zit er met 7.25% duidelijk onder, waar de projectgroep met 13% uitval er behoorlijk boven zit (OCW). Uit deze cijfers blijkt dat de projectgroep dus meer vsv'ers bevat.

In de inleiding is de volgende hypothese gesteld: De klassen van de projectgroepen die het 2SUR5 programma hebben gehad, hebben een minder hoog percentage voortijdig schoolverlaters dan de controle klassen die dit programma niet doorlopen.

Hierboven is er net beschreven dat juist de controle groep een minder hoog percentage vsv'ers heeft dan de project groep. Onze verwachting van het onderzoek was dat het project een positieve uitwerking zou hebben op het reduceren van het aantal vsv'ers. Niet alleen door het bovengenoemde rapport van Oberon 2008 maar ook omdat Project Adventure toch veel raakvlakken heeft met kenmerken voor een effectief programma tegen voortijdig schoolverlaters (de Baat, Messing, & Prins, 2013). Op papier lijkt Project Adventure dus een gegarandeerd succes om het aantal voortijdig schoolverlaters te reduceren, dat de resultaten niet voldoen aan de gestelde eerste hypothese van dit onderzoek heeft volgens ons met verschillende factoren, onder anderen met het cultuur verschil. Project Adventure wordt getracht op dezelfde wijze aan te bieden zoals dit in Amerika gebeurt. Echter zijn de programma's die in Amerika worden aangeboden 5-jarig met een schoolbreed vastgestelde opbouw waaraan wordt vast gehouden. Tussen Amerika en Nederland zit een verschil in cultuur, zo houden bedrijven bij het uitvoeren van projecten hier ook altijd rekening mee. Zij passen de werkwijze aan op de cultuur van het land (Verkade, 2009). Om het project meer effect te laten hebben zal deze dus aangepast moeten worden aan de Nederlandse cultuur en zal het project meerjarig en schoolbreed moeten worden getrokken.

De subonderzoeksvraag van dit onderzoek is: Wat kan er gezegd worden over de hechting aan de school in combinatie met de schooluitval bij het HMC Rotterdam? Doormiddel van de verschillende interviews kunnen we hierover het volgende zeggen.

De interviews zijn afgenomen door trainers van 2SUR5 zelf. Hierdoor zou de objectiviteit van de interviewer in twijfel kunnen worden getrokken. Er zijn bij drie personen interviews afgenomen waarvan twee studenten en een docent. Er is gekozen voor dit aantal vanwege de andere instrumenten die gebruikt zijn in dit onderzoek. De vraag is echter of dit aantal afgenomen interviews voldoende is om een uitspraak te doen over de resultaten van de kwalitatieve data.

Student 1.

"Dat wij veel verantwoordelijkheid kregen vond ik heel goed. Hierdoor voel ik mij serieuzer genomen en heb ik echt het gevoel dat ik iets te zeggen heb. Het voelt niet alsof je een nummer bent in een klaslokaal en dat je hier alleen bent om cijfers te scoren en het goed te doen voor school. Het feit dat leraren hier in worden getraind vind ik ook heel belangrijk. Dit maakt het een wereld van verschil, het voelt veel prettiger."

Student 2:

"Ik mag en kan meer mij zelf zijn in de klas. Hoef mijzelf niet anders op te stellen dan dat ik ben."

Deze twee uitspraken zouden kunnen zeggen dat beide leerlingen zichzelf kunnen zijn en zich veilig voelen in de klas. Student 1 praat over dat hij het gevoel heeft dat hij serieus wordt genomen en naar hem wordt geluisterd zowel in de klas als op school.. Student 2 geeft aan zichzelf te kunnen zijn. Hieruit zou geconcludeerd kunnen worden dat zij zich verbonden voelen met de klasgenoten en de school. Zij kunnen om hulp vragen zonder dat zij hierop worden afgerekend. Dit zou kunnen betekenen dat er hechting aanwezig is tussen de leerlingen. De hechting, uit het rapport van Oberon 2008 een van de belangrijkste oorzaken van schooluitval. (Oberon, 2008) De hechting met de docent was een van de drie belangrijkste factoren die invloed hadden op de hechting zelf. Hieronder uit de resultaten een mening van student 1 over de aanpak van zijn docent.

"Ik merk een groot verschil met andere docenten. Hij is heel open en je kunt bij hem altijd terecht. Hiervoor maakt hij zelfs tijd voor als dit nodig is. Natuurlijk blijft het je docent, maar het voelt meer collegiaal. Ik ervaar het alsof hij zich verbonden met ons voelt en niet van ik sta boven jullie."

De student spreekt uit dat hij het gevoel heeft dat de docent zich verbonden met ons voelt. Dit zou kunnen duiden dat deze docent bezig is met hechting te creëren in de groep. Deze docent had zelf 1 uitvaller.

Docent HMC Rotterdam:

"Ik weet niet waarom ik dit jaar maar 1 uitvaller heb. Dit is eigenlijk de grote vraag, waarom dit zo is. Ik heb het er wel met een collega over gehad maar er is geen pijn op te trekken. Wel denk ik dat het programma van 2SUR5 een klein beetje heeft bij gedragen aan de saamhorigheid in de klas. Het programma is waardevol geweest omdat de studenten elkaar op een andere manier hebben leren kennen. Daardoor elkaar waarderen en elkaar kunnen accepteren."

Andere docenten hadden echter meer uitvallers in zijn/haar klas. Dit zou een oorzaak kunnen zijn doordat andere docenten minder hechting creëren in de klas. Of niet voldoende kennis en/of kwaliteiten hebben om te zorgen dat deze hechting ontstaat. Het zou mogelijk zijn dat het project van 2SUR5 meer had moeten focussen op het trainen van docenten hoe zij de binding met de klas beter zouden vergroten.

Student 2 (GSE):

"Nu wil ik mijn diploma halen. Ik heb ook t.o.v. vorig jaar meer zelfvertrouwen en vrienden. Toen voelde ik mij erg alleen. Nu gaat het steeds beter, ik slik zelfs geen medicatie meer voor mijn ADHD."

4.2 Bevindingen die leiden tot suggesties voor vervolgonderzoek

In Amerika werkt Project Adventure uit onderzoek, er zou een onderzoek kunnen worden gedaan naar de aansluiting van de Project Adventure methode met de Nederlandse cultuur. Mocht het project in dit geval aansluiten bij de Nederlandse cultuur raden wij aan om dezelfde opbouw aan te houden als deze in Amerika waarbij het een 5-jarig schoolbreed project betreft.

Zodra het project langer/intensiever worden, zouden er significante verschillen kunnen ontstaan bij de studenten in het meer zelfverzekerd voelen. Waarvoor de 'GSE-lijsten' zijn gebruikt. Uiteindelijk raden wij aan; een, aansluitend op de Nederlandse Cultuur, 5-jarig schoolbreed Project Adventure traject.

4.3 De beperkingen en tekortkomingen van het onderzoek

Een jaar meten bij een school blijft een moment opname waar je te maken kan hebben met bijvoorbeeld een slechte lichting bij niveau 2. Ook hebben we niet gekeken of er exact dezelfde docenten voor de groep staan als vorig jaar. Als je een aantal nieuwe docenten heb die hun weg op de school nog moeten vinden kan dit van invloed zijn op de studenten.

De interviews zijn afgenomen door trainers van 2SUR5 zelf. Hierdoor zou de objectiviteit van de interviewer in twijfel kunnen worden getrokken.

Voor de GSE lijsten: de lijsten zijn kwijtgeraakt van de pre-test. Hierdoor geen verschil kunnen weergeven in voor en na. Het meetmoment met de lijsten hebben op school plaats gevonden waardoor niet iedereen altijd aanwezig was. Er is een klas van de project groep niet meegenomen in het onderzoek vanwege afwezigheid op school en stage. Dit zou een positief maar ook een negatief effect of de uitslag hebben kunnen gehad.

Iedere klas heeft een andere docent welke om zijn eigen manier aan de slag is gegaan met de bijscholing van 2SUR5. De één meer dan de ander, dus of er oprecht geprobeerd is de Project Adventure methode toe te passen in de klas is de vraag.

4.3 Conclusie

Het traject waarin de Project Adventure-methode is gebruikt heeft geen directe invloed gehad op het reduceren van het aantal vsv'ers bij niveau 2/3 op het HMC in Rotterdam. Het project zal moeten worden aangepast om invloed te kunnen uitvoeren op het schooluitval. Er zijn geen significante verschillen aangetoond in het toenemen van het zelfvertrouwen bij de studenten op het HMC in Rotterdam. Een langer traject zou hier eventueel meer effect op kunnen hebben. Uit de kwalitatieve data blijkt dat studenten en docenten onderling meer hechting ervaren.

Literatuurlijst

- Adventure, P. (2007). Opgeroepen op november 10, 2013, van Project Adventure: <http://www.pa.org/research-evaluation/evaluation-approach/>
- Arbeidsmarkt, R. v. (2010). *Voortijdige schoolverlaters: Aanleiding en gevolgen*. Maastricht: Maastricht University, School of Business en Economics.
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy; the exercise of control*. New York: Freeman and Company.
- de Baat, M., Messing, C., & Prins, D. (2013). *Wat werkt bij schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten*. nji.
- Jerusalem, M., & Schwarzer, R. (1992). *Self-efficacy as a resource factor in stress appraisal processes*. Washington, DC: Hemisphere Publishing Corp.
- Kolb, D. (1984). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development*. Englewood Cliffs: Prentice Hall.
- Oberon. (2008). *De belevingswereld van voortijdig schoolverlaters*. Utrecht: Ministerie van OCW.
- OCW, M. v. (sd). *VSV Verkenner*. Opgeroepen op november 18, 2013, van <http://www.vsvverkenner.nl/school/02PG/hout-en-meubileringscollege>
- Project Adventure. (2013). *Geschiedenis van Project Adventure*. Opgeroepen op December 28, 2013, van Project Adventure: <http://www.projectadventure.nl/over-pa/geschiedenis/>
- Prouty, D., Panicucci, J., & Collinson, R. (2007). *Adventure Education Theory and Applications*. United States of America: Human Kinetics.
- Rijksoverheid. (sd). Opgeroepen op december 19, 2013, van Aanval op schooluitval: <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/aanval-op-schooluitval/aanpak-voortijdig-schoolverlaten>
- Rijksoverheid. (2012, Maart 12). Opgeroepen op December 19, 2013, van Rijksoverheid: <http://www.rijksoverheid.nl/nieuws/2012/03/12/nieuwe-afspraken-in-strijd-tegen-voortijdig-schoolverlaten.html>
- Teeuw, B., Schwarzer, R., & Jerusalem, M. (1994). *Dutch Adaptation of the General Self-Efficacy Scale*. Opgeroepen op 12 29, 2013, van General Self-Efficacy Scale (GSE): <http://userpage.fu-berlin.de/~health/dutch.htm>
- van der Steeg, M., van Elk, R., & Webbink, D. (2012). *Zorgt intensieve coaching voor minder voortijdig schoolverlaten? Empirisch bewijs van een gerandomiseerd experiment*. Den Haag: CPB.
- Verkade, J. (2009). *Omgaan met cultuur in megaprojecten*. Programma King.

Bijlage I

Interview 1

0.00

Bart:

Oke dean, we zijn in begin september bij jullie op school geweest. Dit was een van de eerste dagen op school. We hebben toen een kennismakingsprogramma voor jullie georganiseerd. Jij zit in een klas onder leiding van Arie.

Hoe is die kennismakingsdag verlopen?

Dean:

In het begin, iedereen was een beetje van ja wat is dit!? Wat moet je er van verwachten? En eenmaal op het veld met de eerste speluitleg gelijk iedereen enthousiast, U enthousiast, Het sloeg aan en het bleef aan slaan. Het was een geslaagde dag iedereen leerde elkaar een beetje kennen. Het beviel mij in ieder geval heel erg goed.

0.47

En wat maakte jou het dat jij je wel relaxed voelde?

Dean:

Uh, naja het feit van dat je alles kon zeggen. En als er iets is zeg t gewoon en als je er niet mee eens ben zeg het ook. Het was gewoon heel relaxed. Alles kon en mag in principe, er waren wel regels natuurlijk maar... het was gewoon heel makkelijk. Niet zo stijf vol met regeltjes. Dit moet, dat moet en dan doen we dat. Het was gewoon lekker op iedereen's eigen niveau.

Bart:

Dat kennismakingsprogramma dat heb je doorlopen. Daarna ben je het lesprogramma ingegaan. Kun je nog zien of het effect heeft gehad die eerste dag op hoe jullie met elkaar om gingen?

1.28

Dean:

Uh ja, het maakte ons gelijk al een stuk dichter bij elkaar. We voelde gelijk al van ja we zijn wel een groep. En we zijn een groep waarin iedereen zich fijn in kan voelen. En dat komt wel voort uit die introductiedagen. Ik denk zonder zo'n dag waarbij het ook heel erg centraal ging over wie je bent en hoe je bent. Dat dat waarschijnlijk een stuk langer had geduurt als het überhaupt al was gebeurd.

Bart:

Ja precies, dus dat vraag je nog af of daar in het lesprogramma nog wel ruimte voor had geweest?

Dean:

Ik denk het niet... Ik denk dat die kans daar niet in zou zitten.

Bart:

Hoe is jouw ervaring op andere scholen en hoe gaat dat daar?

2.04

Dean:

Op andere scholen zijn altijd heel veel regeltjes. En je moet, dit moet en het is heel erg les gefocust. Het is niet onprofessioneel maar het is heel afstandelijk tussen leerling en leraar en leerling leerling onderling.

Bart:

Dus de onderlinge band is niet hecht zegmaar?

Dean:

nee, er word ook geen kans voor gegeven om dat op te bouwen naar mijn idee en mijn ervaring.

Bart:

Dus je zou aan andere scholen dus ook aanbevelen om eerst goed de kennismaking in te gaan om achter te komen wie iedereen is? Dus dat zou je aanbevelen?

2.44

Dean:

Ja, eigenlijk wel. Dagen zoals dit dat versterkt het; het zorgt dat je ook gewoon even uit de les komt. Iets te doen hebt met elkaar. Waar je op school niet aan toekomt. Dat geeft mensen een kans om vriendschappen te creëren en elkaar te leren kennen en een beetje te weten van oja zo kan jij ook zijn als we niet in de les zijn. Je ziet veel meer van iemand als niet met hem in de les bent en zoiets als dit doet.

Bart:

We zitten nu buiten op een 2-daags project. Kamperen op een camping. We slapen in tenten we hebben jullie meegenomen naar allerlei nieuwe situaties. Eten waarbij je niet kan inschatten wat het word, vind ik het wel lekker, we zitten buiten het is koud.

Wat doet dat met de groep?

3.34

Dean:

Je gaat elkaar opzoeken. Je gaat praten over meningen. Wat vind jij dan? Wat vind jij dan? Vind jij het wel lekker dat soort dingen. Het geeft je ook iets om over te praten. Of om over te klagen samen. Het brengt mensen wel samen want je moet iets, je hebt niks anders te doen dus je moet het met elkaar doen. In deze groep merk ik ook wel dat mensen elkaar opzoeken. Die blijven niet apart. Het word ook wel aangemoedigd door de docenten en door jullie zelf. Lekker samen dingen te organiseren ook buiten deze spellen om. En een beetje rond te kijken, wat kunnen we samen doen?

Bart:

De insteek is, van ons uit ook samen met de docenten. Veel verantwoordelijkheid bij jullie neer te leggen, daar ook wel afspraken over te maken. Hoe gaan we met elkaar om?

Wat vind je daar van?

4.38

Dean:

Ik vind dat zelf heel goed, het legt wat meer neer bij de leerling. En als leerling voel ik mij serieuzer genomen. Ik heb nu het idee dat ik iets te zeggen heb. En wat ik te zeggen heb dat telt. Het is niet van ik ben een nummer in alleen een klaslokaal. Ik ben hier niet alleen om cijfers te scoren en om het goed te doen voor school omdat de school het persé goed moet doen. Het is veel meer op de leerling zelf gefocust en op de leerling zijn prestaties. Het feit dat leraren daar in worden getraind vind ik ook heel belangrijk. Dat maakt het een wereld van verschil. Dat maakt t veel prettiger.

Bart:

Kan je nog iets noemen dat het verschil maakt?

Dean:

Ik vind het zelf professioneler, het is veiliger en je voelt je volwassener en je voelt je gewoon als een persoon.

Bart:

Kan je jezelf zijn in deze groep?

5.33

Dean:

Ja, het verschilt waarschijnlijk wel per groep. Maar tot nu toe word het steeds door iedereen aangestuurd van: wees lekker jezelf, durf het gewoon te vertellen, iedereen is heel acceptierend van de verschillen tussen ons en als er iets kunnen we daarmee bij elkaar terecht. Zonder dat iemand daar raar of vervelend over zal doen.

Bart:

En deze twee dagen, zou dat er aan bij kunnen dragen om je verbonden te kunnen voelen met de anderen?

6.03

Dean:

Ik denk het wel, ja.

Bart:

Heb je moeilijke momenten gehad in deze twee dagen?

Dean:

Ja best wel want, naja ik heb autisme en dat maakt t soms wat moeilijker om dit soort situaties op te zoeken vooral met mensen die je nog niet heel goed op persoonlijk vlak kent. En deze dingen helpen daar wel in mee om dat te versterken of aan te sturen. En de rest van de klas kan dan ook zien van dit gebeurd er met die persoon en zo reageert de begeleiding erop en zo worden wij ook aangestuurd om ook te reageren en ze zijn al aardig accepterend. En dit soort dingen dat helpt wel. Dat geeft ook aan als dit soort dingen in de klas gebeurd, dankzij dit soort dagen leert iedereen daarmee omgaan. En ik zelf ook.

Bart:

Dus we oefenen eigenlijk wat je straks in de praktijk zou kunnen doen?

Dean:

Ja.

Bart:

Zou je een voorbeeld kunnen geven hoe je dit straks zou kunnen oplossen stel dat er even wat wrijving of conflicten ontstaan?

7.02

Dean:

Ja aangeven op tijd, dat ik nu even afstand moet nemen. En daar niet gelijk inspringen. Dat is voor mij belangrijk. Anders gaat het waarschijnlijk met mij te snel slecht.

Bart:

Hoe is jouw ervaring? Hoe deed je dat anders?

Dean:

Vroeger nam ik niet zo snel afstand. Was er ook geen kans om dat te doen. En dan merk je dat er steeds meer wrijving tussen jouw en anderen komt. Dus als er tussen jouw en iemand anders een keer wrijving is geweest en het eindigde heel slecht omdat zij zeggen dingen en jij zegt dingen omdat je geen afstand neemt. Dan bouwt dat op bij andere mensen die dezelfde mening delen bijvoorbeeld. Dat bouwt agressiviteit op in de groep. En voor jezelf daar ga je zelf ook onder lijden natuurlijk.

Bart:

We hebben ook afspraken gemaakt, over hoe gaan we samen werken met elkaar? Hoe gaan we met elkaar om in de klas? Kun je er nog een aantal noemen?

8.04

Dean:

Feedback geven op elkaar, als iemand niet aan de regels/afspraken houdt dat je dat gewoon moet kunnen zeggen. Of elkaar aansturen in de leerdoelen. Respect voor elkaar hebben. Er waren er meer, diegenen die op dat bord stonden die u mij had laten zien. Waar wij het wel over eens waren, de meeste regels zijn voor ons vanzelfsprekend. Gewoon elkaar normaal behandelen als normale personen en dan iets meer aansturen hier en daar. Dat waren echt meer de afspraken en dat was onze focus in de klas.

Bart:

Wanneer zouden die afspraken handig zijn straks als je eenmaal in een lesprogramma zit?

8.39

Dean:

Als je merkt dat iemand zijn/haar leerdoelen niet achterna gaat, daar kan ik je wel in sturen. Dat je ze even een por geeft of even helpt om in de goede richting te gaan. En als iemand problemen heeft met een ander kun je hem/haar aanspreken om er wat van te zeggen of het bespreekbaar te maken. Daar hebben mensen ook wel moeite mee. Dat word ook geaccepteerd. En elkaar niet op een vervelende manier lastig vallen.

Bart:

De docent, jullie SLB'er. Die heeft les/scholing gehad in de PA-methode. Hij is daarmee aan de slag

proberen te gaan. Merk je verschil t.o.v. andere docenten?

9.33

Dean:

Het is echt een wereld van verschil voor mij dan. Hij is veel opener veel makkelijker, je kan makkelijk bij hem terecht met vragen. Hij doet ook niet moeilijk om het uit te willen leggen. Hij let op iedereen zijn niveau. Als jij wel gewoon kan werken na de eerste uitleg dan kun je aan de slag. De mensen wie dat niet kunnen neemt die even apart en daar neemt hij alle tijd voor. Hij neemt alle tijd voor iedereen. Ik heb het idee dat dat ook wel hieruit komt en hij behandelt je niet als een leerling. Tuurlijk blijft het je docent. Maar het is meer, collegiaal. Hij voelt zich verbonden met ons en niet van ik sta boven jullie.

Bart:

Zie je in de toekomst met dit lesprogramma nog valkuilen?

Dean:

Niet echt, ik heb er zin in!

10.33

Interview 2

17.31

Nikos:

Mijn naam is Nikos Petanos en dit is mijn eerste leerjaar.

Rick:

Wij hebben elkaar al eerder gezien en gesproken en wij hebben introductie/startdagen gehad, op kamp zijn we geweest en nu hebben we weer een terugkom moment. En even van begin af aan t/m nu. Hoe heb jij het programma van 2SUR5 ervaren?

Nikos:

Ik heb het programma van 2SUR5 zo ervaren van aan het begin was het even wennen de klasgenoten waren nieuw, nieuwe mensen. Maar sinds dat jullie kwamen op kamp, heb ik mensen leren kennen heb ik beter met mensen leren optrekken. En zodoende ben ik vrienden met mensen in de klas geworden. En dat gaat nu helemaal goed. En de band wordt steeds sterker. Mensen leren elkaar beter kennen zij mogen elkaar eerder, als je wat vraagt dan helpen ze je ook echt ermee. En zodoende gaat t goed.

18.30

Rick:

Je bent dus meer vrienden geworden met anderen uit de klas. Heb je het idee dat klasgenoten dit ook zo ervaren of zit daar nog wel verschil in?

Nikos:

Er zit wel veel verschil tussen de klasgenoten. Sommigen mogen elkaar totaal niet die worden ook een beetje buitengesloten. Maar ik probeer toch de mensen bij elkaar te houden. Een sommige mensen waren al vanaf dag één bevriend met elkaar.

19.06

Rick:

Jij ervaart het dus ook als een taak? Want het is je tweede keer eerste jaar.

Nikos:

Ik ben klassenvertegenwoordiger. Dus ik moet die taak wel op mij nemen.

Rick:

En is deze taak moeilijk? Word er geluisterd naar je in de klas?

Nikos:

Nou er wordt wel geluisterd in zo verre van, dat ze gewoon doen wat ik zeg maar niet alles doen wat ik zeg. Dat ik gewoon wel duidelijk ben tegen hun.

Rick:

Is er veel verschil met vorig jaar hoe jij je gedraagt in de klas t.o.v. dit jaar?

Nikos:

Ja, daar zit zeker verschil in. Vorig jaar toen boeide school mij niet, niks was leuk, ik vond m'n klasgenoten niet leuk, ik had bijna zelfs haat naar hen omdat zij mij niet mochten dacht ik dat zij gewoon raar waren. Maar eigenlijk was ik gewoon raar.

Rick:

Hoe ben je daar achter gekomen dat je dat vind? Dat je jezelf raar opstelde richting de klas?

Nikos:

Omdat ik mij juist buiten sloot ipv. dat ik mijzelf in de groep probeerde te mengen. Dus dan ga je al snel denken van ik mag die niet, die niet, die niet, die niet en dan vind je die mensen niet aardig. Maar misschien ben jij zelf wel niet aardig, omdat zij jou niet mogen.

Rick:

Ben je daar zelf achter gekomen of is dit door gesprekken met docenten geweest?

Nikos:

Daar ben ik deels zelfs achter gekomen.

Rick:

Hoe ben je daar achter gekomen?

Nikos:

Dat weet ik eigenlijk niet. Dat is gewoon bij mijzelf opgekomen van hè ik moet veranderen denk ik.

Rick:

We hebben in het programma ook wel theorie dingen gehad als kies je eigen uitdaging. Waarin jijzelf comfortabel kon kiezen of juist uitdagend. Of wanneer iets paniek voor je is dat je dit beter niet kunt kiezen. En we hebben gesproken over waardevolle afspraken. Zijn er dingen die daarin geholpen hebben of die jouw bezig hebben gehouden om te kijken: Hoe kies ik nou wat betreft omgang met anderen of hoe ik een opdracht ga uitvoeren, wil ik daar een 8 voor halen of een 5.5. Denk je er wel eens op die manier aan?

21.06

Nikos:

Eigenlijk niet, ik ben wel beter gaan nadenken van hè zal ik dat nou doen? Want als ik dat doe kan het consequenties hebben. Dus ik denk eerder twee keer na.

Rick:

En is dit iets wat je vooraf had besloten of is dit in het programma van 2SUR5 nog aan bod gekomen dat je wel eens momenten had van ja dit zou wel eens voor mij belangrijk kunnen zijn?

Nikos:

Nee dat had ik eigenlijk niet.

21.39

Rick:

Je bent nu met de opleiding bezig, dit is je tweede jaar. Hoe zie jij dit jaar nu zitten, ben je voor je gevoel op de goede weg om het goed af te sluiten?

Nikos:

Jazeker, ik hoor het ook van docenten dat het veel beter gaat en dat ik mij veel beter inzet dat ik dingen nu ook inlever en vorig jaar leverde ik gewoon niets in. Omdat ik toch al wist dat ik niet zou slagen en dit jaar gaat alles goed.

Rick:

En dat het beter gaat komt door jouw eigen houding?

Nikos:

Ja en door klasgenoten.

Rick:

Hoe helpen klasgenoten daarbij?

Nikos:

Als je een vraag hebt dan ga je naar je klasgenoten. Om te vragen hoe het zit. En dan leggen zij alles gewoon precies zou uit als het is.

Rick:

En dat was vorig jaar niet, omdat jij jezelf buiten sloot?

Nikos:

Ja inderdaad.

Rick:

En docenten gaan die nu anders met je om nu jij je anders gedraagt?

Nikos:

Ja, ze zijn aardiger, zij tonen meer interesse in mij, omdat ik ook interesse in hen toon.

Rick:

Zou het een conclusie kunnen zijn dat een student of leerling, in dit geval jij, wanneer hij/zij meer gedraagt in het plaatje van goed meedoen, dingen afmaken dan krijgt die student ook meer aandacht van de docenten op een positieve manier?

Nikos:

Ja dat klopt.

23.03

Rick:

Dat is in ieder geval hoe jij het ervaart. Want vorig jaar stelde jij jezelf veel positiever op en kreeg je ook negatieve reacties terug. Dan lag dit dus aan jou, zie ik dat goed?

Nikos:

Het lag zeker aan mij, het ligt nog steeds aan mij als ik mij raar opstel dan zal ik ook rare reacties krijgen of geen reactie. Dat mensen misschien denken ik laat hem maar met rust want hij is misschien een beetje gek.

Rick:

Heb jij het idee dat als jij je raar gedraagt dat docenten dan juist positief zijn en zouden moeten onderzoeken waarom gedraagt hij zich juist zo?

Nikos:

Ja natuurlijk zouden zij dat beter kunnen doen. Alleen als iemand die hulp niet accepteert dan gebeurt er niet veel.

Rick:

Je had echt ook hulp afgewezen van docenten?

23.57

Nikos:

Terwijl ik het eigenlijk heel hard nodig had.

Rick:

Het lukte hen dus niet om door jou heen te prikken en er achter te komen wat er nou precies aan de hand was?

Nikos:

Ja, inderdaad.

Rick:

Is het nu dan een keuze geweest om de uitdaging aan te gaan om het wel te halen?

Nikos:

Ja, omdat ik mijn diploma wil halen!

Rick:

Mooi, goede keuze. Ben je ook zekerder geworden t.a.v. vorig jaar over hoe je doet?

Nikos:

Ja heel erg, ik heb veel meer zelfvertrouwen, ik heb nu vrienden en vorig jaar had ik dat niet. Toen was ik erg alleen. Het gaat steeds beter met me, ik slik nu zelfs geen medicatie meer voor mijn ADHD. Dat gaat ook heel goed.

Rick:

Dus voor jou is het een mooie conclusie, jij kiest ervoor om met de klas bezig te zijn, met docenten dus meer met school bezig te zijn. En die keuze zorgt er voor dat jij dus beter in je vel zit, meer zelfvertrouwen hebt en ...

Nikos:

meer mijzelf kan zijn. Ik hoef mij niet anders op te stellen dat vorig jaar. Ja eigenlijk juist wel natuurlijk, maar ik bedoel dat ik nu gewoon mijzelf kan zijn. En de dingen die ik heb gedaan heb ik achter mij gelaten.

Rick:

Dan geef ik je stiekem als tip tussendoor, dan is het vooral handig om niet te vergeten wanneer je de keuzes goed maakt. Dat dit je eigenlijk heel ver brengt. Meer dan dat je misschien had kunnen verwachten. Dat je je prettiger voelt, dingen makkelijker haalt en dat je op die manier ook echt invloed hebt op anderen als je dit weet aan te houden. We hoeven natuurlijk geen perfectie neer te zetten, dit is gewoon een goed begin met goede keuzes maken.

Oké nou ik denk dat we veel hebben besproken al. Ik zou alleen willen vragen aan jou heb jij nog iets waarvan je zegt dit zou ik graag nog willen vertellen aan 2SUR5 of over het programma dat jij hebt gevolgd, of het nou een tip of dat je het juist helemaal top vond dan mag je dat nu zeggen.

26.04

Nikos:

Nou een tip voor mensen op school is, doe je best en maak er wat van! En voor jullie, 2SUR5, jullie doen het zoals het leuk is en ik vind het helemaal goed.

26.22

Interview 3

Jorg:

10.45

Rick:

Jij zou zegmaar dezelfde manier goed vinden, de startdagen, het kamp en vervolgens nog een terugkom moment. Maar dat zijn de vaste momenten in samenwerking met 2sur5. Zou je ook niet meer willen dat het je eigen is de PA-methodiek?

Jorg:

Ja zeker wel, maar dat moet er echt inslijten. Een vak leer je niet in 3x een bijeenkomst een dagje kamp en alles. Een vak om het je eigen te maken daar doe je gewoon 2 jaar over. Als dat op een gegeven moment van jezelf is dan kun je makkelijker dingen gaan improviseren. Dit is nu dit moment, dan zou ik uit de PA-methode de challenge cirkels in moeten zetten. Ze zijn nu erg druk, we gaan nu een energizer doen, ik geef maar een voorbeeld. Je moet die tools wel kennen om deze in te kunnen zetten.

Rick:

Oke, dus dan is het nu voor jou wel duidelijk een conclusie van het kost tijd en aangezien we niet zo veel tijd hebben gaan er gewoon meerdere jaren over heen om het eigen te maken. Nu met je klas, hoe staat je klas ervoor? Qua schooluitval?

11:59

Jorg:

De cijfers zijn, dat er 1 tje uitgevallen is.

Is dat anders dan andere jaren?

Jorg:

Ja bij mij wel. Als ik ga kijken naar niveau 3 want bij mij zijn ze samengekoppeld tot 1 cluster. Er normaal gesproken bijna wel de helft kan afvallen. En nu is er slechts 1 afgevallen nu we driekwart jaar aan de slag zijn.

Rick:

Ik neem aan dat je daar echt tevreden over bent?

12.23

Jorg:

Daar ben ik redelijk tevreden over ja. Zeer positief. En ook als ik kijk naar de groepsamenstelling van de klas is het ook zo dat zij elkaar in hun waarden laten. Elkaar accepteren zoals dat zij zijn. Dus de groepssamenstelling is eigenlijk prettig.

Rick:

Heb je nog meer ideeën hoe dit komt dat het dit keer maar om 1 uitvaller gaat? En dat de samenwerking in de groep zo goed gaat?

Jorg:

Als jij dat wist, dan wist ik dat ook. Dat is eigenlijk de grote vraag, waarom is dit zo. Ik heb het wel met een collega over gehad maar er is geen pijl op te trekken.

Rick:

Heb je het idee dat het programma van 2sur5 wel bijgedragen heeft?

Jorg:

Misschien ietse pietsje in de saamhorigheid waardoor zij net iets meer voor elkaar over hebben en met elkaar optrekken. Dat is denk ik wel gebeurd maar dat is maar een klein onderdeelje hiervan. De meesten hebben ook bewust voor deze opleiding gekozen.

Rick:

En dat is wel een verschil met andere jaren?

13.30

Jorg:

Dat is wel een verschil, maar dat komt. Ik heb ook niveau 3 in mijn klas erbij zitten. Die maken de

keuze bewuster. Ik heb meer niveau 3 leerlingen zitten als niveau 2. Waardoor niveau 2 leerlingen meer opgetrokken worden aan niveau 3 leerlingen. Misschien is dat ook een punt.

Rick:

Dus het is net zoals je al zei het is niet helemaal duidelijk waardoor dat nou komt. De bijdrage van 2sur5 kan vooral zijn effect hebben om het samen zijn en het saamhorigheid maar dat is maar 'n gedeelde waardoor iemand kan uitvallen. Is er nog iets waar jij aan bijgedragen hebt dat de klas nu beter omgaat met elkaar dan andere jaren?

14.13

Jorg:

Dit zou ik graag aan de klas zelf vragen. Maar ik denk wel dat mijn enthousiasme die ik heb, en de veilige sfeer. Want zo ervaar ik het wel in de klas. Ik kan gewoon zeggen wat ik wil en dat blijft er ook wel een beetje bij in, ik denk wel dat dit daardoor is gekomen dat zij zich prettig voelen bij mij.

Rick:

Merk je verschil met andere jaren want je hebt wel eens aan gegeven dat je op andere opleidingen hebt lesgegeven? Zie je verschil hoe het daar ging in de aanpak in het begin van het schooljaar? Met hoe het nu dit jaar is gegaan?

Jorg:

Bij andere scholen hebben wij eigenlijk ook wel een introductiekamp gedaan. Maar dat is een niveau lager, vmbo. Daar is schooluitval niet van toepassing want daar hebben zij gewoon nog de leerplicht hè. Daar heb je ook een zorg taak, daar moeten zij nog gewoon op school blijven zitten. En hier kunnen zij na hun 18e gewoon uitvallen. Dit speelde daar niet.

Rick:

Om dat even zwart op wit te vragen. Stel nou vorig jaar ben je niet op kamp gegaan en de terug kom momenten met de klas om even te kijken hoe het gaat. Toen geen cursus gevolgd met de PA methode. Is het verschil merkbaar of zelfs meetbaar? Het heeft toch echt wel invloed gehad op de klas?

15.53

Jorg:

Ik denk dat het in ieder geval wel waardevol is geweest maar dan kom ik weer terug dat het wel waardevol is geweest dat de leerlingen elkaar op een andere manier hebben leren kennen. Daardoor elkaar waarderen, elkaar accepteren. Dus ik denk dat dat wel waardevol is, de vraag moet eigenlijk nou zijn of het nou niet of wel was gebeurd, dat is lastig dan zou je dit moeten meten en vergelijken met een andere klas. Daar kan ik geen antwoord op geven sorry.

Rick:

Nou goed dat meten gaan we doen. De andere klassen zijn niet op kamp gegaan, dus we zullen het hopelijk goed terug krijgen. Voor nu hebben we eigenlijk het interview gehad en ben ik nog benieuwd of je nog een op of aanmerking hebt op het programma of iets wat je graag kwijt zou willen?

16.43

Jorg:

Ja net wat ik eigenlijk in het begin heb gezegd. Als ik de PA methode goed wil beheersen en ermee door wil werken. Denk ik dat de PA methode in het onderwijs wel werkt maar dat heeft tijd nodig. Dan zou je meer ruimte moeten binnen je takenpakket moeten hebben om dit te kunnen gaan toepassen. Heel simpel gewoon 25 lesuren draaien in 4 dagen tijd, dan houd je gewoon weinig tijd over voor andere dingen.

17.10